

МЭТЫ — У ДЗЕЯННІ

Будаўнічы матэрыял для будучыні

Лясы служаць крыніцай даходу, забяспечваюць чысціню паветра, захоўваюць біяразнастайнасць і ўносяць уклад у змякчэнне наступстваў змены клімату.

— Па шэрагу ключавых паказчыкаў Беларусь уваходзіць у дзясятку лясных дзяржаў Еўропы, — адзначае **першы намеснік міністра лясной гаспадаркі, член Савета па ўстойлівым развіцці Валянцін ШАТРАЎКА**. — З 1994 года лясістасць тэрыторыі рэспублікі вырасла і дасягнула 39,8 %, агульны запас драўніны на пні павялічыўся больш чым на 700 мільёнаў «квадратаў» і склаў каля 1,8 мільярда метраў квадратных. Рацыянальнае выкарыстанне лясных рэсурсаў дазваляе забяспечваць патрэбу ў драўніне без адмоўных наступстваў для наваколля.

У нашай краіне на заканадаўчым узроўні замацаваны прыярытэт узаўважэння лясоў над лесакарыстаннем. Праца лесаводаў скіравана і на стварэнне ўстойлівых лясных насаджэнняў, змяшаных па пародным складзе, а таксама на паступовае павелічэнне натуральнага ўзнаўлення лясоў.

Да 2030 года лясістасць у краіне павінна вырасці мінімум да 41 %, доля змяшаных насаджэнняў — да 74 %, натуральнага ўзнаўлення — да 47 %.

СПАЖЫВАЦЬ, АЛЕ НЕ ЗЛОЎЖЫВАЦЬ

Як нашы звычкі змяняюць свет

— Мэта 12 «Устойлівая вытворчасць і спажыванне» — адна з найбольш складаных і аб'ёмных, — лічыць **дырэктар установы «Цэнтр экалагічных рашэнняў», каардынатар партнёрскай групы ўстойлівага развіцця па экалогіі Яўген ЛАБАНАЎ**. — Але яна і найбольш блізкая да людзей, бо гаворыць пра нашы спажывецкія звычкі.

Апытанне, праведзенае ў 2017 годзе, паказала: 43 % жыхароў Беларусі аддаюць перавагу бутэляванай вадзе. Гэта прыклад таго, як за 15 гадоў змяніліся звычкі людзей. І яны прынеслі не толькі станоўчыя вынікі (паляпшэнне якасці вады), але і адмоўныя (рост колькасці адходаў).

Сёння жыхары планеты сутрачаюцца са многімі выклікамі, якія датычацца ўстойлівай вытворчасці і спажывання. Расце колькасць аднаразовых тавараў, у тым ліку тых, што не перапрацоўваюцца, і вытворчасць пластыку, выкарыстоўваецца вялікая колькасць хімічных рэчываў.

Многія тавары маюць кароткі тэрмін жыцця і хутка становяцца адходамі. Вырасла праблема дапамога праца па прадукцыі іх утварэння. Так, у Еўрапейскім саюзе плануецца прыняць дырэктыву, якая абмяжуе выкарыстанне найбольш папулярных пластыкавых аднаразовых тавараў. Канкрэтны план дзеянняў у гэтым кірунку павінен распрацоўвацца і ў нас, упэўнены Яўген Лабанаў. Неабходна стымуляваць вытворцаў і пастаўшчыкоў, каб такія тавары як мага больш павольна траплялі на рынак.

АДКАЗНЫЯ ЗА ВАДУ

Што рабіць, каб брудныя сцёкі не трапілі ў мора

— Рацыянальнае выкарыстанне водных рэсурсаў — прыярытэтная задача УП «Мінскводаканал», — адзначае **дырэктар прадпрыемства Алег АЎРУЦІН**. — Акрамя павышэння паўторнага выкарыстання вады, сёння важна пазбягаць страты і ў размеркавальнай сетцы, выключачь выпадкі безадказнага спажывання вады.

Нягледзячы на тое што ў Беларусі няма прамога выхаду да мора, праз рэкі наша краіна таксама ўплывае на стан марскіх экасістэм. Таму, па словах Алега Аўруціна, неабходна ўкладаць сродкі ў сістэмы ачысткі сцёкавых вод.

У сталіцы асаблівае заклапочанасць выклікае забруджванне ракі Свіслач. Прычын некалькі, і яны звязаныя як з уласцівасцямі вадацёку, так і з асаблівасцямі работы Мінскай ачышчальнай станцыі — самага буйнога комплексу краіны па ачыстцы сцёкавых вод. Каб знізіць нагрузку на раку, патрабуецца комплексная рэканструкцыя станцыі. Гэта дазволіць і зменшыць аб'ём выкідаў, якія абумоўліваюць непрыемны пахі, а значыць, палепшыць якасць жыцця насельніцтва такіх сталічных мікраараёнаў, як Шабаны і Чыжоўка.

ШТО ПАТРЭБНА ЭКАФЕРМЕРУ?

Арганічная сельская гаспадарка — адзін з прыкладаў устойлівага развіцця бізнесу экалагічнай скіраванасці.

Руху па папулярнасці арганічнай сельскай гаспадаркі ўжо больш за стагоддзе, але актыўна развівацца ён пачаў толькі ў апошнія 20 гадоў. Сёння сусветны арганічны рынак складае каля 100 мільярдаў еўра, і з кожным годам аб'ём спажывання арганічнай прадукцыі павялічваецца, у тым ліку і ў Беларусі.

— Зразумела, што хутка з інтэнсіўнай да арганічнай гаспадаркі перабудавацца немагчыма, — адзначае **намеснік кіраўніка сялянска-фермерскай гаспадаркі «СідСад» Алена СІДАВА**. — У пераходны перыяд падае ўраджайнасць, пераглядаецца відавяды склад культур, неабходна ўпісацца ў мясцовую экасістэму. Арганічная сельская гаспадарка — затратная галіна, але выгадная і перспектыўная.

Фермер упэўнены, што трэба ўмацоўваць рынак экатавараў. І прыняцце закона «Аб вытворчасці і абароце арганічнай прадукцыі» — толькі першы крок да гэтага. Неабходна таксама зацвердзіць стандарты, якія адпавядаюць міжнародным патрабаванням, распрацаваць сістэму льгот для фермераў, спрасціць некаторыя працэдурны, рынтаваць спецыялістаў і праводзіць навуковыя даследаванні ў гэтай галіне, пашыраць інфармаванасць як фермераў, так і грамадскасці.

РУХАЕМСЯ НАПЕРАД

«Зялёная» чацвёрка і чалавек

Тэхнічны прагрэс шмат у чым палегчыў жыццё людзей. Але ў многіх дасягненняў ёсць і адваротны бок — экалагічныя праблемы. Як адказваць на гэтыя глабальныя выклікі і ці ёсць магчымасць для «зялёнага» развіцця ў такіх умовах?

Спецыялісты ўпэўнены — развівацца можна. Але пры гэтым неабходна аб'яднаць эканамічны, сацыяльны і экалагічны кампаненты. На гэта скіравана і Нацыянальная стратэгія ўстойлівага сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі на перыяд да 2030 года, такія ж прынцыпы знайшлі сваё ўвасабленне і ў нарматыўна-прававых дакументах, якія прымаліся ў краіне ў апошнія гады.

— Устанаўленне партнёрскіх сувязяў дзяржавы, грамадства і бізнесу гарантуе забяспечэнне сацыяльнай стабільнасці, экалагічнай бяспекі і эканамічнай эфектыўнасці, — расказала **першы намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Ія МАЛКІНА**. — І ў гэтым працэсе вялікую ролю адыгрываюць парламентарыі, якія таксама забяспечваюць рэалізацыю Стратэгіі.

ТОЛЬКІ ЛІЧБЫ

— Беларусь займае **44-е** месца са 180 краін па Індэксе экалагічнай эфектыўнасці.

— Сёння ў свеце выкарыстоўваецца каля **170 тысяч** розных хімічных рэчываў. Велічыня іх уздзеяння на наваколле і чалавека вядома толькі для часткі з іх.

— Перавесці ўсіх спажываўцоў Мінска на водазабеспячэнне пітной вадой з падземных крыніц плануецца да **2025** года.

Па словах Іі Малкінай, неабходна забяспечыць зацікаўленасць органаў дзяржкіравання ў экалагізацыі прыярытэтных для краіны галін эканомікі. І асноўны акцэнт трэба зрабіць на ўсведамленні: неабходна ўбудоўваць экалагічныя паказчыкі ў паказчыкі эфектыўнасці асобнага бізнесу ці цэлых галін, бо «хто не прыме гэта да выканання сёння, той праіграе».

Эксперты вылучаюць чатыры стратэгічныя «зялёныя» прыярытэты, якія павінны легчы ў аснову дзяржаўнай палітыкі:

*** Узаемадзеянне дзяржавы, грамадства і бізнесу па змякчэнні наступстваў змены клімату і адаптацыі да іх.**

Згодна з Парыжскім кліматычным пагадненнем Беларусь абавязалася скараціць выкіды парніковых газаў — да 2030 года яны не павінны перавышаць 74 мільёнаў тон у эквіваленте CO₂. Сёння ж паказчык знаходзіцца на ўзроўні 91,5 мільёна тон, а значыць, што за 11 гадоў неабходна зменшыць выкіды на 17,5 мільёна. Гэта глабальны выклік для такіх галін, як энергетыка, транспарт, сельская гаспадарка.

Дапамогуць на яго адказаць укараненне нізкавугляродных і безвугляродных тэхналогій у галіне электратранспарту, ацяплення жыллёвага фонду, парытэтнае развіццё як атамнай энергетыкі, так і ўзнаўляльных крыніц энергіі.

*** Аб'яднанне дзяржаўных і рэгіянальных органаў кіравання, перш за ўсё мясцовых Саветаў дэпутатаў, прыватнага сектара з міжнароднымі партнёрамі для рэалізацыі канцэпцыі «ўстойлівых» гарадоў.**

Сёння ў нашай краіне каля 75 % насельніцтва —



Фота: Сяргей Нікановіч

Андрэй ХУДЫК, міністр прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя:

— Сёння намаганні Мінпрыроды накіраваны на дасягненне ўстойлівага балансу паміж захаваннем наваколля і эканамічным развіццём, прасоўванне прынцыпаў экалагічнай цэласнасці, «зялёнай» эканомікі, канцэпцыі «разумнага» развіцця. Міністэрства вызначана каардынатарам ключавых мерапрыемстваў па дасягненні сямі Мэт ўстойлівага развіцця экалагічнай скіраванасці (Мэты 6, 9, 11, 12, 13, 15, 17). Сумесна з іншымі рэспубліканскімі органамі яно адказвае за фарміраванне нацыянальных паказчыкаў па экалагічным кірунку — а гэта 22 задачы і 26 паказчыкаў, якія вызначаны на глабальным узроўні, і 30 проксі-паказчыкаў — на нацыянальным. У далейшым неабходна гарманізаваць з Мэтамі не толькі галіновыя дзяржпраграмы і нацыянальныя планы дзеянняў, але і нарматыўна-прававыя дакументы.

гарадскія жыхары, а ў 2030 годзе іх колькасць узрасце да 80 %. Задачы па фарміраванні сацыяльнай інфраструктуры, забеспячэнні занятасці гарадскога насельніцтва немагчыма вырашыць без пашырэння вытворчасцяў. Пры гэтым гарады павінны заставацца экалагічна бяспечнымі.

Аб'яднанне такіх, здаецца, супрацьлеглых напрамкаў — мэта пілотных праектаў, якія пры ўдзеле міжнародных партнёраў рэалізуюцца ў розных рэгіёнах краіны. 48 беларускіх гарадоў далучыліся да ініцыятывы «Пагадненне мэраў па клімаце і энергіі», у Брэсце распрацавана стратэгія «разумнага» гарадскога развіцця, у Мінску такая стратэгія распрацоўваецца. Праект, накіраваны на павышэнне энергаэфектыўнасці, развіццё ўстойлівага транспарту, адаптацыю да змены клімату ажыццяўляецца ў такіх гарадах, як Навагрудак, Баранавічы, Слаўгарад, Пружаны і іншых.

*** Укараненне інавацыйных спосабаў кіравання рэсурсамі, стварэнне новых бізнес-мадэляў, якія будуць мець эканамічныя, сацыяльныя і экалагічныя выгады.**

Якая дзейнасць у галіне экалогіі павінна стаць прыярытэтной?

Пры практычнай зменнай колькасці насельніцтва ў нашай краіне ўтвараецца ўсё больш прамысловых і камунальных адходаў. Гэта значыць, існуючая мадэль спажывання не ўстойлівая.

У Мінпрыроды лічаць, што для вырашэння такіх праблем неабходна далучаць грамадзян. І ў гэтым кірунку вызначальную ролю іграюць мясцовыя органы ўлады.

*** Экалагізацыя эканомікі, заканадаўства немагчыма без фарміравання экалагічнай культуры, паляпшэння экадукацыі грамадства.**

Поспех вырашэння гэтай задачы — у зацікаўленасці, упэўнена першы намеснік міністра. Сёння ў Беларусі больш за 150 устаноў адукацыі працуюць па праграме «Зялёныя школы», у БДЭУ і БДПУ імя М. Танка ўкаранены праграмы навування азеляненню нацыянальнай эканомікі, многія ўстановы і арганізацыі займаюцца экавыхаваннем.

— Прынцыпова важнай бачыцца асветніцкая праца па экалагічнай тэматыцы, — адзначыла Ія Малкіна. — І для нас усіх гэта павінна стаць не толькі вектарам, якога б мы прытрымліваліся ў сваіх галіновых і рэгіянальных праграмах, але і ў цэлым глабальным выклікам.

Вераніка КОЛАСАВА.

ЗВЯЗДА



Фота: Таццяна ТКАЧОВА

Падчас работы форуму.